

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде и заштите животне средине доноси

П Р А В И Л Н И К
О МЕТОДАМА ИСПИТИВАЊА СОРТЕ УЉАНЕ ТИКВЕ (*Cucurbita pepo L.*)
РАДИ ПРИЗНАВАЊА СОРТЕ

- Објављен у „Службеном гласнику РС”, број 145/14 од 29. децембра 2014. године -

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорте уљане тикве (у даљем тексту: сорта) на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорте.

Члан 2.

Методама из члана 1. овог правилника испитују се одређене битне особине сорте, ради утврђивања:

- 1) производне и употребне вредности сорте (VCU тест);
- 2) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест).

Методе испитивања сорте су скуп поступака и података које предузима, односно прикупља правно лице, предузетник или физичко лице које испуњава услове прописане законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља за вршење испитивања сорте (у даљем тексту: извођач огледа).

Члан 3.

Производна и употребна вредност сорте (VCU тест) утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте које се односе на:

- 1) принос свежих плодова са семеном (kg/елементарној парцели);
- 2) принос ваздушно сувог семена (kg/елементарној парцели);
- 3) садржај влаге у семену (%);
- 4) маса 1000 семена;
- 5) садржај уља у семену;
- 6) толерантност на болести и штеточине;
- 7) тип раста (бокорасти, полупузав, пузав);
- 8) ранозрелост (ране, средње ране, касне);
- 9) присуство или одсуство љуске на површини семена.

Сорта се испитује тако што се битне особине из става 1. овог члана сорте која се испитује упоређују са битним особинама једне или више сорти стандард, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Члан 4.

Сорта се испитује у једном или више огледа постављених на огледном пољу на више локалитета. Оглед чине елементарне парцеле на којима се врши испитивање.

Оглед из става 1. овог члана изводи се по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања.

Члан 5.

Сорта се испитује на огледном пољу у складу са захтевом за признавање сорте у којем власник сорте, односно његов овлашћени заступник предлаже да се сорта испита.

Члан 6.

За испитивање на огледном пољу доставља се семе сорте које је испитаног квалитета, здравствено исправно и нетретирано инсектицидима и фунгицидима.

Члан 7.

Предусев на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање сорте мора да буде иста култура.

Сорта се на истом огледном пољу може испитивати најмање после четири године, под условом да у том периоду нису сејане биљне врсте из фамилија *Solanaceae* и *Cucurbitaceae*.

Сорта се испитује на земљишту које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина и, по потреби, изводи се предсетвено третирање инсектицидима.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се на огледном пољу тако да буду у складу са највишим нивоом технологије производње уљане тикве, а ради испољавања генетског потенцијала сорте.

Члан 8.

Сетву сорти у једном огледу треба обавити истог дана и у року који се у том локалитету сматра оптималним.

Сетва се обавља ручно, у редове - кућице, с тим да се у сваку кућицу стављају по три семенке на дубину од 3 – 4 cm.

Проређивање у кућицама се обавља чим биљке развију прва 2 – 3 права листа, при чему се у кућици оставља по једна биљка. Приликом проређивања на елементарним парцелама се остављају биљке сличне развијености.

Члан 9.

Оглед за испитивање сорте поставља се са елементима датим у Табели – Елементи огледа за испитивања сорте.

Табела – Елементи огледа за испитивања сорте

Елементи огледа	
дужина елементарне парцеле	6m
ширина елементарне парцеле	6m
површина елементарне парцеле	36m ²
број редова по елементарној парцели	4
размак између редова	1,5m
размак у реду	0,50m
број биљака у реду	13
број биљака на елементарној парцели	52
размак између елементарних парцела	3 m

размак између блокова (понављања)	3 m
заштитни појас (око целог огледа минимум)	2 реда

Члан 10.

У периоду вегетације сорте на огледном пољу евидентирају се:

- 1) датум сетве;
- 2) датум ницања (када је више од 75 % никлих биљака);
- 3) датум заметања првог плода на биљци (на 75 % биљака);
- 4) датум технолошке зрелости – бербе;
- 5) број продуктивних биљака по елементарној парцели;
- 6) број зрелих плодова по биљци и елементарној парцели (незрели и неразвијени плодови се не узимају у обзир).

Члан 11.

У току испитивања сорте на огледном пољу врши се праћење и оцењивање толерантности на следеће болести: пламењача листа (*Pseudoperonospora cubensis*), пепелница листа (*Erysiphe cichoracearum* и *Erysiphe polygoni*), вироза (мозаик, жутица, деформација биљних органа) и трулеж плода (*Colletotrichum lagenarium* и *Pseudomonas lachrymans*).

Оцењивање толерантности на трулеж плода из става 1. овог члана врши се у моменту бербе.

Оцена из става 1. овог члана изражава се у процентима (%) од укупног броја биљака на елементарној парцели.

Члан 12.

Ако се у току испитивања сорте на огледном пољу појаве биљне штеточине у значајнијем броју врши се њихово евидентирање.

Члан 13.

Непосредно пред бербу утврђује се тип раста (бокорасти, полупузав, пузав), ранозрелост (ране, средње ране, касне), присуство или одсуство љуске на површини семена, као и број биљака на елементарној парцели у свим понављањима.

Дозвољено одступање броја биљака на елементарној парцели је 15 % празних места од укупног броја биљака на елементарној парцели.

Члан 14.

Извођач огледа обавља бербу уљаних тикви у технолошкој зрелости.

Убирање плодова и вађење семена се врши ручно.

Извађено семе се одмах суши у сушарама или на сунцу (природно сушење).

Ако се семе суши на сунцу (природно сушење) дебљина слоја влажног семена у почетку не сме да прелази 2 – 3 cm.

Сушење из става 4. овог члана врши се 8 – 10 % влаге у семену.

Члан 15.

Непосредно након бербе утврђује се:

- 1) принос свежих плодова са семеном у kg/елементарној парцели;
- 2) принос ваздушно сувог семена у kg/елементарној парцели;
- 3) садржај влаге у семену у процентима (%).

Принос ваздушно сувог семена из става 1. тачка 2) овог члана утврђује се тако што се семе суши на температури од 40°C до константне масе, уз редовно мешање семена ради спречавања слељења.

Садржај влаге у семену из става 1. тачка 3) овог члана утврђује се на основу три самлевена узорка по сорти, непосредно после сушења у сушарама на 105°C до константне масе.

Члан 16.

Анализе у лабораторији обухватају утврђивање:

- 1) садржаја влаге у семену у процентима (%);
- 2) масе 1000 семена;
- 3) садржаја уља у семену.

Узорак семена за анализу у лабораторији узима се из једног просечног узорка формираног из свих понављања са једног локалитета након бербе према упуству лабораторије која ће радити анализе.

Узорак из става 2. овог члана пакује се у натрон или платнену кесу, затвара, обележава додељеним шифрованим ознакама као и сорта у огледу и доставља се на лабораторијску анализу.

Члан 17.

Извођач огледа који испитује сорту на огледном пољу евидентира: назив извођача огледа; име и презиме одговорног лица за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед; тип земљишта и садржај хранљивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из чл. 10-13. и члана 15. овог правилника, као и друге податке који утичу на принос испитиване сорте (оштећења од дивљачи, птица, штеточина, природних непогода и друго).

Извођач огледа који испитује сорту у лабораторији евидентира податке из члана 16. овог правилника, као и назив лабораторије, одговорно лице за извођење анализе и локалитет и шифровану ознаку сорте са локалитета на коме се изводи оглед.

Подаци из ст. 1. и 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

Члан 18.

Различитост, униформност и стабилност сорте (DUS тест) испитује се методом одређеном техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте.

Члан 19.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-187/2014-09
У Београду, 24. децембра 2014. године

МИНИСТАР

проф. др Снежана Богосављевић-Бошковић